

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נו.

עין משפט
נר מצוה

סח א מיי פ"א מהל
מ"א הלכה ה טו"ע
י"ד ס' קד ספ"ד דר
ובגירסת המוספות בשם
ר"ח ובה"ג וע"ש:
ס"ב ב ג מיי"ג שם סג
לחין קמח טו"ע
י"ד שם ספ"ד (1) [א]:
ע ד מיי"ג שם הלכה ו
טו"ע שם ספ"ד:
ע"א ה מיי"ג שם טו"ע
שם:
ו ז מיי"ג שם הלכה ה
טו"ע שם ספ"ד [ג]:

דאי משכחנא תנא דאמר בר' נתן ב'. מימיה הא איכא תנא
דמתניין (דף ס:). דקמי מדדו בקנה ימכר משמע הא ציד
אסור בהנאה ו"ל דמתני' ה"ה ציד שרי בהנאה והא דקמי
בקנה היינו משום ר"ש דשרי בשמיה ולא שרי אלף בקנה:
**אימור דא"ר נתן ביד ברבא מי
אמר.** יש שהיו רואים

למחוק (7) אמר דמקאמר לשון אמר
משמע של פירשו דצדו לרית
חילוק בין די לרגל וליתא דהא ודאי
שפירשו דצדו ור"י מיישב הגירסא
דמתלה היה סובר דלכא אומר ר'
נתן מדידה ליד משום דגור אטו
שכשן ליד אכל מדידה דרגל מותר
לליכא למיגזר אטו שכשן ליד מיהו
בשכשן דרגל אסור דגור אטו שכשן
ליד ודריכה דרגל אסורה דחשבינן
לה כשכשן דרגל ודאי אימור דא"ר
נתן ציד פירוש וס' גור מדידה אטו
שכשן דרגל מי אמר דשם לא יגזור
כלל ואפי' שכשן דרגל נמי שרי
דמדמי ליה למדידה דרגל:

אי אשבחנא תנא דשרי בר"ש ב'.
פירש הקונטרס דשרי מנגע
שלא נתכוין לנסך אף בשמיה דקמי
מתני' (לקמן ס:). נפל לצור ועלה כו'
ימכר ר"ש מתיר פירוש בשמיה דשרי
מגעו של עובד כוכבים שלא נתכוין
לנסך בשמיה והקשה הר"י אלחנן
דלמא הא דשרי ר"ש בשמיה היינו
דוקא נגיעה על ידי דבר אחר כמו
מדידה דקנה אכל נגיעה דגופו כי
הכא דדורכו דרגל מנגל דשרי רבי
שמעון ו"ל דסבירא ליה לשמואל
אליבא דר' שמעון דלא חשבינן שכשן
דרגל אלף כמו מדידת קנה היכא
שמוספו צידו דשרי ר' שמעון אף
בשמיה ועוד יש לומר דסבר שמואל
דכל מה שמתיר ר"ש בהנאה שרי

אי משכחנא תנא דאמר בר' נתן. יין בהנאה נמגעו של עובד
כוכבים אע"פ שלא נסכו לעבודת כוכבים דניסוך לא הוי (אסור בהנאה)
אלא על ידי שכשן: מדדו. עובד כוכבים לין של ישראל צין ציד
שהכניס ידו וזרעו לתוכו לשער כמה יין יש בו כמו שעושין בקנה
שקורין פיל"א: ימכר. (8) דכיון דלא

נתכוין לנסך: ר"ש. דשרי מגע של
עובד כוכבים שלא נתכוין לנסך (9):
אף בשמיה. דקמי מתניין (10) נפל
לצור ועלה כו' ר' שמעון מתיר אף
בשמיה: **סיווק בן יומו.** אלמא לא
צעינן כוונה: **שמלו ולא עבולו.**
דקיימא לן ציצמות (דף מו:). לעולם
אינו גר עד שימול ויטבול: וכן צני
השפחות. אע"פ שגולדו צצית
ישראל ולא גלו צין העובדי כוכבים
צנו מילה וטבילה. וכשלא טבלה
אמו מתחלה קמיירי דאי טבלה
אמו אינהו למה להו טבילה:
בשוק

מי אמרי גופא אמר רב תינוק בן יומו עושה יין נסך איתביה רב שימו
בר חייא לרב ה' הלוקח עבדים מן העובדי כוכבים שמלו ולא טבלו וכן בני
השפחות שמלו ולא טבלו רוקן ומדרסן בשוק טמא ואמרי לה טהור יין
גדולים עושים יין נסך קטנים אין עושים יין נסך ואלו הן גדולים ואלו הן
קטנים גדולים יודעין בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה קטנים אינם יודעין
בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה קתני מיהת גדולים אין קטנים לא תרגמה
האבני שפחות הא וכן קאמר ארוקן ומדרסן הניחא למאן דאמר טמא אלא
למ"ד טהור מאי איכא למימר הא קמ"ל עבדים דומיא דבני שפחות מה בני
שפחות מלו ולא טבלו הוא דעושיין יין נסך מלו וטבלו לא יאף עבדים כן
לאפוקי מדרב נחמן אמר שמואל דאמר רב נחמן אמר שמואל הלוקח עבדים
מן העובדי כוכבים אע"פ שמלו וטבלו עושיין יין נסך עד שתשקע עבודת כוכבים
מפיהם קמ"ל דלא גופא אר"ג אמר שמואל הלוקח עבדים מן העובדי כוכבים אע"פ
שמלו וטבלו עושיין יין נסך (11) עד שתשקע עבודת כוכבים מפיהם וכמה א"ר
יהושע בן לוי עד שנים עשר חדש איתביה רבה לר"ג הלוקח עבדים מן העובדי
כוכבים שמלו ולא טבלו וכן בני השפחות שמלו ולא טבלו רוקן ומדרסן
בשוק

נמי בשמיה וכיון דלא אשכחן דאסר מדידה דרגל בהנאה הוא הדין בשמיה: ה"ג ברוב הספרים בהדי דא נחית נגע ברישא דר"י אבא
בהמרא ש"א בבוונה. ולפי גירסא זו חשבינן מנגע עובד כוכבים על ידי דבר אחר כמו מנגע עובד כוכבים בגופו ולפי דה"ל הכא שלא
צוונה שריא (12) (אף) בהנאה ובהכי ניחא דמדמו ליה רב כהנא ורב אסי למינוק בן יומו וכן לקמן (דף נח:). דפריך והא קנגע בנטלא פירוש
שלאז היין מן הגניגת בנטלא ונגע ע"י הגטלא והוא לו מנגע עובד כוכבים ע"י דבר אחר שלא צוונה דאסור בשמיה כמו נגע ברישא
דלוליא וכן לקמן נמי (דף ט:). גבי כל שבז טמא פירוש כגון אס נגע עובד כוכבים ציין צין צידו צין בקנה עושה יין נסך דדומיא דהכי
בז טמא אלמא חשיב מנגע עובד כוכבים ע"י דבר אחר כמו מנגע עובד כוכבים בגופו כל שבז טהור בעובד כוכבים אינו עושה יין
נסך פירוש כמו זריקה עלה מההיא דנטל חצית וזקה חצית וזקה חצית וזקה חצית וזקה חצית וזקה חצית וזקה חצית וזקה חצית וזקה חצית
שעל ידי זריקה היא ומסיק דקאזיל מיניה ומיניה פירש רש"י שהיא מתגלגל עד סמוך לצור ולא הוי זריקה למש הלכך
שלא בחמתו לא דהוי מנגע על ידי ד"א וקשיא לפי זה חזא דדבר מימיה הוא לומר דחשבינן מנגע ע"י ד"א דלא הוי אלף
שלא צוונה כמו מנגעו בגופו שלא צוונה ליאסר בשמיה וכל ההלכות מוכיחות לקמן דשרי אף בשמיה מדמתרן לקמן גבי
פירכא דנטלא בעובדא דר' יוחנן ור' יוסי לא כריכא דמוריק ארוק פירוש והוא ליה כמו שלא צוונה ולא גזר אף לשמיה ועוד קשיא דהכי
הוא ס"ד דרב כהנא ורב אסי לאסרו אף בהנאה הא מתני' היא מדדו בקנה דאפילו לרבנן ימכר ואע"ג דהוי התם מנגע ע"י דבר אחר
צוונה מיהו הא לא קשיא דשמא הוי סבירי דרב אית ליה כו' נתן דאמר מדדו ציד אסור בהנאה וחשבינן נמי מדידה דקנה או נגיעה דקנה
כמו מדידה או נגיעה דידו ואע"ג דצמדיתה איכא כוונה מנגע וצניגיה ברישא דלוליא ליכא כוונה מנגע מ"מ הוי סבורים דאין לחלק לר' נתן
צין שלא כוון לנגע וצין בלא כוונה ניסוך דלא דא אסר ר' נתן בהנאה ורב השיב להם אימר דאמרי אלא בשמיה בהנאה מי אמרי פירוש
ואפי' ר' נתן נמי היא מודה צה כיון דליכא כוונה מנגע מיהו קשיא דרב אדרב דהכי אסר הכא (13) ברישא דלוליא בחמרא בשמיה הא
איהו פסקי לקמן הלכה כר"ש ור"ש שרי אפי' כי איכא כוונה מנגע כיון דהוי על ידי דבר אחר וכל שכן הכא דליכא כוונה מנגע דנשמתי
ועוד קשיא מההיא דלקמן דקאמר דקאזיל מיניה ומיניה פירוש שהיה נוגע בחצית עד שנפל לצור ולפיכך הכשירוהו בחמתו משום דהוי מנגע
עובד כוכבים שלא צוונה ע"י דבר אחר אע"ג דנגע ציה עד נפילתו לצור ואין לדחות דלקמן אינו אוחזו צידו אלף עד סמוך לצור ומכאן
ואיך זקה דאין זה לשון מיניה ומיניה ועוד דאם אינו אוחזו צידו לצור היכי דייק שלא בחמתו לא פי' אלף יאסר בשמיה והא גבי
האי גוונא בז אינו טמא לכך נראה לר"י גירסת רבינו חננאל והלכות גדולות וכן נמצא בתשובת הגאונים דלא גרס ברישא דלוליא אלא
נגע בחמרא ולחיי אסר ליה רב בשמיה דהוא ליה מנגע עובד כוכבים בגופו שלא צוונה ולקמן לא גרס והא קא נגע בנטלא אלף והא
קא נגע ציה אי נמי נוסל לפרש והא קא נגע ציין שבנטלא שהוא מלא על כל גדותיו אכל אס היה נוגע ציין על ידי נטל מזה אינו חושב
דשרי אפילו בשמיה והא דמתן מדדו בקנה ימכר שאני התם שמתכוין ליגע ורב אסר ורב אסי שזיו סבורים דרב אסר מנגע עובד כוכבים
שלא צוונה בהנאה סבירי דרב סבר כו' נתן דאסר מדידה ציד וס"ד דהוא הדין אפילו אינו מתכוין ליגע וכן פסק רבינו תם הלכה למעשה
דמגע עובד כוכבים על ידי ד"א שלא צוונה מנגע מותר בשמיה: **ת"י** בן יומו עושה יין נסך. פירוש ואסור בשמיה ואת כיון
דרב פוסק לקמן כר"ש מאי שגא מיעוק בן יומו (14) מנפל לצור ועלה דשרי ר"ש ו"ל דסבר דמגע מיעוק ושכשכו איכא למיגזר אטו גדול
אבל נפל לצור מוכחא מלמא דאינס לא שייך למגזר מדי: **גדוליא** אין קטנים א"א. ואת לישני דאין עושיין יין נסך ליאסר בהנאה כמו
גדולים אבל בשמיה מיהא אסרי ו"ל דמדללא מפרש ליה בהדיא ש"מ דאפי' בשמיה לא אסרי ועי"ל דלישנא דאין עושיין משמע בשמיה כי
מילתיה דרב דקאמר עושה יין נסך והקשה הר"י אלחנן דלישני ליה מלו שאני דהא לגבי טומאה קאמר טהור משום דמילת מועלת
[א] ואומר ר"י דשאי טומאה דחשו חכמים להפסד טהרות אכל לענין כל שאר דבריהם קי"ל דליו גר עד שימול ויטבול:
והא

(א) [לקמן ס: (ג) ומוספתא
פ"ג ה"ד.] (ב) י"ח תוס' לקמן
ע"כ ד"ה עד שמתקמק.
(ד) [רש"י מת"י.] (ה) ר"מ
מוסר ז'.

הגהות הב"ח
(א) גמ' נגע ברישא
דלוליא בחמרא:
(ב) רש"י ד"ה ימכר כיון
כ"ל ואת ד' נמחק:
(ג) ד"ה כ"ש ד"ה ע"ס
ד"ה אף בשמיה וכו' מתיר
פ"י אף בשמיה: (ד) תוס'
ד"ה אימור וכו' למחוק
אימור דמקאמר לשון
אימור משמע: (ה) ד"ה
ה"ג צדו וכו' דהכי אסר
הכא בנגע
(ו) ד"ה מיעוק וכו' בן יומו
מדיכא שנפל לצור:

הגהות הגר"א
[א] תוס' ד"ה גדוליא
ואומר ר"י דשאי כו' י"ב
וכן הוא בחמרא (ע"ש)
דכתיב ב"ד ס' קב"ד ס"ק
(י"א):

לעני רש"י
פיל"א [פ"י] מוט.